

FIȘA DISCIPLINEI

Studiul Vechiului Testament (Noțiuni introductive)

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Artă Sacră
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Studiul Vechiului Testament (Noțiuni introductive)			Codul disciplinei	OLR1127
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. Lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa				
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. Lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa				
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	Examen
2.7. Regimul disciplinei	Obligativu	2.8. Tipul disciplinei		Disciplină complementară (DC)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					8
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					18
Tutoriat (consiliere profesională)					4
Examinări					4
Alte activități					4
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				58	
3.8. Total ore pe semestru				100	
3.9. Numărul de credite				4	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu e cazul
4.2. de competențe	Nu e cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența minim 75%, cu materialele didactice specifice (Sfânta Scriptură, alte resurse indicate)
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Prezența minim 75% și realizarea unei lucrări de seminar/laborator în conformitate cu cerințele și criteriile stabilite.

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP1	Contextualizează activitatea artistică
CP3	Definește abordarea artistică
CP4	Elaborează propuneri de proiecte artistice
CP7	Adună materiale de referință pentru opera de artă
CP9	Creează opere de artă
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT1	Se exprimă într-un mod creativ
CT3	Apreciază diversitatea expresiilor culturale și artistice

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP	Absolventul cunoaște contextul teologic, liturgic, istoric și cultural al artei creștine	Absolventul integrează informații din teologie, istoria artei și patrimoniu în formularea conceptului artistic
CP	Absolventul cunoaște fundamentele teologice și estetice ale abordărilor stilistice și conceptuale	Absolventul redactează texte de prezentare (artist statements) care explicitează opțiunile sale iconografice și stilistice
CP	Absolventul cunoaște sursele de documentare biblice, liturgice, patristice și iconografice relevante	Absolventul identifică, colectează și organizează materialele de referință necesare unui proiect
CP	Absolventul cunoaște relația dintre etapele procesului și rezultatul artistic și spiritual	Absolventul documentează și analizează etapele procesului creativ
CT	Studentul/absolventul identifică și recunoaște influențele de natură artistică, de design, estetică sau filosofică	Studentul/absolventul creează și interpretează operele artistice și de design, selectându-le în funcție de specializare

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)
1. Înțelege relația dintre cunoașterea teologică și procesul de creație artistică
2. Cunoaște conceptele teologice fundamentale și normele iconografice
3. Cunoaște rolul disciplinelor complementare în susținerea competențelor profesionale specifice domeniului de studiu
4. Cunoaște noțiuni generale privind contextul cultural, educațional și instituțional al activității academice

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

Abilități academice specifice (Specific academic skills)
1. Culege, prelucurează și analizează date relevante pentru realizarea și conservarea operei de artă sacră
2. Analizează și explică subiecte teologice în vederea reprezentării lor iconografice
3. Aplică instrumente digitale și tehnici de bază pentru documentare, redactare și prezentare academică
4. Integrează cunoștințe și deprinderi din disciplinele complementare în activități academice și aplicative

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații³
1. Noțiuni introductive: definirea arealului general al disciplinei; definirea isagogiei biblice; repere metodologice și bibliografice generale; Istoria textului Vechiului Testament; Canonul cărților Vechiului Testament; Inspirația Sfintei Scripturi	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
2. Repere generale de hermeneutică și exegeză creștină și iudaică: sensurile Sfintei Scripturi (sensul literal, sensul anagogico-spiritual, sensul alegoric, sensul tipic); principii exegetice; calitățile interpretului; perspective hermeneutice moderne	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
3. Istoria universală a omenirii (Fc. 1-11) – structuri interpretative pentru Sfânta Scriptură	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
4. Perioada patriarhilor: Avraam, Isaac, Iacov – alegerea lui Avraam, chemare și nașterea lui „am Israel”	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
5. Perioada instituționalizării iudaismului, religiei mozaice: Moise – eliberator, legiuitor și prooroc	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
6. Iosua și Judecători: Canaanul, dar dumnezeiesc pentru „am Israel”	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
7. Regalitatea unitară, regalitatea israelită și iudaică (1400-586 î.Hr.)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
8. Locurile sacre: altarele înălțimilor, Cortul, Templul Sfânt – teocentrismul iudaic	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
9. Profetismul iudaic – mesaj etnic și mesaj universal	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
10. Iudaismul post-babilonian (536-70)	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
11. Literatura didactică-poetică a iudaismului: Pilde, Ecclesiast, Iov, Cântarea Cântărilor și Psalmii	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
12. Învățătura despre Dumnezeu: unitatea lui Dumnezeu, ființa și spiritualitatea lui Dumnezeu, atributele lui Dumnezeu; providența divină, revelația, legământul.	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
13. Antropologia și Anghelologia Vechiului Testament	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

14. Profeții mesianice – Hristos în Vechiul Testament	prelegere, dezbatere sau discuție colectivă	2 ore fizice
Bibliografie		
Ediții Scripturistice:		
▪ <i>Biblia Hebraica Stuttgartensia</i>, quae antea cooperantibus A. Alt, O. Eissfeldt, P. Kahleediderat R. Kittel, Editio Funditus Renovata, adjuvantibus H. Bardtke, W. Baumgartner, P. A. H. de Boer, O. Eissenfeldt, J. Fichtner, G. Gerleman, J. Hempel, F. Horst, A. Jepsen, F. Maass, R. Meyer, G. Quell, Th. H. Robinson, D. W. Thomas cooperatibus H. P. Ruger et J. Zieglerediderunt K. Elliger et W. Rudolph, Textum Masoreticum curavit H. P. Ruger, MASORAM ELABORAVIT G. E. Weil, Editio tertia emendata opera W. Rudolph et H. P. Ruger, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1987. ▪ <i>Septuaginta</i>, Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes edidit Alfred Rahlfs, editio minor, duo volumina in uno, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1935. ▪ <i>Biblia sau Sfânta Scriptură</i>, Tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Daniel – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2011.		
Resurse patristice:		
▪ Ambrozie cel Mare, „Despre rai,” în <i>PSB</i> 52, trad. Teodor Bodogae et al. (București: IBMO, 2007), 59-114. ▪ <i>Biblia Patristica, Index des citations et allusions bibliques dans la littérature patristique</i>, 5. vol., Edition du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris, 1986-1991. ▪ Chiril al Alexandriei, „Glafire,” în <i>PSB</i> 39, trad. Dumitru Stăniloae (București: IBMO, 1992). ▪ Grigorie de Nyssa, „Despre viața lui Moise,” în <i>PSB</i> 29, trad. Dumitru Stăniloae și Ioan Buga (București: IBMO, 1982), 21-112. ▪ Grigorie de Nyssa, <i>Omili la Ecclesiast</i>, în „PSB”, vol. 30, trad. de Dumitru Bodogae, EIBMO, București, 1998, pp. 198-282. ▪ Grigorie de Nyssa, <i>Tâlcuire amănunțită la Cântarea Cântărilor</i>, în „PSB”, vol. 29, trad. de Dumitru Stăniloae și Ioan Buga, EIBMO, București, 1982, pp. 113-332. ▪ Ioan Gură de Aur, „Omili la Facere I,” în <i>PSB</i> 21, trad. Dumitru Fecioru (București: IBMO, 1987). ▪ Origen, <i>Omili, comentarii și adnotări la Geneză</i>, trad. Adrian Muraru (Iași: Polirom, 2006), 672 p. ▪ Vasile cel Mare, „Omili la Hexaemeron,” în <i>PSB</i> 17, trad. Dumitru Fecioru (București: IBMO, 1986), 69-180. ▪ Vasile cel Mare, <i>Omili la facerea omului; Omilie despre Rai</i>, trad. Lavrentie Carp (Iași: Doxologia, 2010), 100 p.		
Lucrări de referință, comentarii biblice:		
▪ Abrudan, Dumitru, <i>Cărțile didactico-poetice</i>, Ed. Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2001, 121 p. ▪ Anania, Bartolomeu-Valeriu, <i>Poezia Vechiului Testament</i>, București, Ed. IBMBOR, 2000. ▪ Breck, John, <i>Sfânta Scriptură în Tradiția Bisericii</i> (Cluj-Napoca: Ed. Patmos, 2003). ▪ Chirilă, Ioan (coord.), Abrudan, Dumitru, Semen, Petre, Oancea, Constantin, Onișor, Remus, Basarab, Mircea, <i>Introducere în Vechiul Testament</i> (București: Basilica, 2018), 870 p. ▪ Chirilă, Ioan (coord.), Abrudan, Dumitru, Semen, Petre, Oancea, Constantin, Onișor, Remus, Basarab, Mircea, <i>Introducere în Vechiul Testament</i> (București: Basilica, 2018), 870 p. ▪ Chirilă, Ioan, <i>Fragmentarium exegetic filonian</i> (Cluj-Napoca: Ed. Limes, 2002). ▪ Chirilă, Ioan, <i>Fragmentarium exegetic filonian II, Nomothetica – repere exegetice la Decalog</i> (Cluj-Napoca: Ed. Limes, 2003), 174 p. ▪ Chirilă, Ioan, <i>Sfânta Scriptură – Cuvântul cuvintelor</i> (Cluj-Napoca: Ed. Renașterea, 2010). ▪ Chirilă, Ioan, <i>Sfânta Scriptură – Cuvântul cuvintelor</i> (Cluj-Napoca: Ed. Renașterea, 2010). ▪ Isvoranu, Alexandru, <i>Comentariu la Cartea Rut</i>, Ed. Universitaria, Craiova, 2001, 270 p. ▪ Mihăilă, Alexandru, „În multe rânduri și în multe chipuri”. <i>O scurtă introducere ortodoxă în Vechiul Testament</i> (Iași: Doxologia, 2017). ▪ Munteanu, Liviu Galaction, <i>Paradisul biblic – căderea protopărinților în păcat – studiu exegetic</i> (Cluj: Tipografia Eparhiei, 1939), 148 p. ▪ Neaga, Nicolae, <i>Hristos în Vechiul Testament</i> (Cluj-Napoca: Ed. Renașterea, 2004). ▪ Oancea, Constantin, <i>Profetul Ilie și narațiunea despre secetă. Studiu exegetic și hermeneutic</i> (ediție revizuită) (Sibiu: Andreiana/Astra Museum, 2014), 360 p. ▪ Pașca-Tușa, Stelian, <i>Doamne miluiește – premisă a rugăciunii inimii în Psalmi</i> (Cluj-Napoca: Limes, 2015), 433 p. ▪ Semen, Petre, <i>Sensul vieții și al suferinței după cărțile Ecclesiast și Iov</i>, Ed. Doxologia, Iași, 2010, 170 p.		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
1. Creația, Paradisul biblic și căderea omului	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică

2. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al lui Noe	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
3. Patriarhii biblici și soțiile lor	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
4. Iosif și frații săi	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
5. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al lui Moise	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
6. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al lui Iosua Navi	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
7. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al lui Ghedeon și Samson	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
8. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al regelui David și Solomon	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
9. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al profeților Ilie și Elisei	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
10. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al profeților Daniel și Iona	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
11. Profilul scripturistic, rabinic și patristic al lui Iov	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
12. Cartea Psalmilor – model de/pentru rugăciune	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
13. Reflecții și dialog pe texte sapiențiale	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică
14. Personalități și evenimente din cărțile anaghiinoscomena	expozitivă, discuție colectivă, fișă de lucru	o oră fizică

Bibliografie

Studii de specialitate

- Chirilă, Ioan, „Le Psautier de David – La Torah sous forme lyrique?,” *ST* 4 (2017).
- Chirilă, Ioan, „Noțiunea de „popor ales” în gândirea veterotestamentară, neotestamentară și patristică”, în *Studia Universitatis „Babeș-Bolyai” – Theologia Orthodoxa*, nr. 1-2/1995, pp. 9-17.
- Chirilă, Ioan, Pașca-Tușa, Stelian, Onețiu, Elena, „Reconstitution of Melchizedek's history in rabinic and christian traditions,” *JSRI* 48 (2017): 3-15.
- Ciurea, Mihai, „Figura lui Moise și importanța legii mozaice în scrierile Noului Testament,” *MO* 5-8 (2015): 201-212.
- Ganea, Romulus, „Lucrarea tainică a dreptății lui Dumnezeu în cartea Estera,” *CB* (2015): 159-170.
- Hârlăoanu, Paul-Cezar, „Interpretarea Cântării Cântărilor în cheie euharistică,” în *Mărturisire și Euharistie-lucrări sfinte pentru restaurarea hristică a persoanei umane* (Oradea: Editura Universității din Oradea, 2014), 333-343.
- Iatan, Cristian, „Crearea lumii și a omului. Perspectiva biblică patristică și cea biblică modernă. Repere fundamentale,” *ST* 4 (2017).
- Jinga, Constantin, „Cartea Ieșirea, într-o re-lectură de secol XX: Arnold Schoenberg, *Moses und Aron* (1927),” *AB* 4-6 (2017): 44-48.
- Mihăilă, Alexandru, „Limitele comunității și femeia străină în Pilde 1-9,” *CB* (2013): 132-154.
- Mihăilă, Alexandru, „The Holy War in the Book of the Judges: Some Remarks on the Song of Deborah,” *Text și discurs religios*, 5 (2013): 109-126.
- Moldovan, Alexandru, „Prin ce își va îndrepta tânărul calea sa? (Psalmul 118, 9a),” în *Young people in Church & Society* (Alba Iulia: Reîntregirea, 2016), 81-103.
- Pașca-Tușa Stelian, și Liviu Vidican-Manci, „Jertfa lui Isaac în comentariile și omiliile Sfinților Părinți,” *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca*, tom XXV (2021-2022), ed. Teofil Tia (Cluj-Napoca: Renașterea, 2023): 27-40.
- Pașca-Tușa, Stelian, „Is There Any Brutality in the Byzantine Representation of Abraham's Sacrifice?,” *ROOTS – Romanian Orthodox Old Testament Studies* 5.1 (2021): 62-76.
- Pașca-Tușa, Stelian, „Psalm 4 – Isagoge, Exegesis and Theological Interpretation (Part I și II),” *Studia TO* 1 (2016): 27-43 / 2 (2016): 5-24.
- Popa, Viorel-Cristian, „Considerații exegetice contextuale la 3 Regi 14, 34,” *ST* 3 (2017): 91-100.
- Stamatin, Laurențiu Nicolae, „Chipuri de femei din Vechiul Testament: Ana, mama fraților Macabei,” *AB* 7-9 (2013): 21-35.
- Țucă, Dionisie, „Întâlnirea dintre David și Goliat. Mit biblic sau adevăr revelat?,” *TV* 9-12 (2014): 146-166.
- Vatamanu, Cătălin, Shema Israel... (Deut. 6, 4-9): mărturie a lui Dumnezeu Cel Unul și Unic,” în *Mărturisirea de credință - locul și rolul ei în Tradiția Bisericii Ortodoxe*, ed. Ion Vicovan et. al. (Iași: Doxologia, 2013).

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din nota finală
9.4 Curs	Asimilarea informațiilor fundamentale privitoare la Vechiul Testament.	Examen scris (parțial) Examen oral	50 % 30 %
	Înțelegerea instrumentelor și a finalității procesului de interpretare a Scripturii în mediul ortodox.		
9.5 Seminar/laborator	Capacitatea de a integra într-un discurs propriu conceptele asimilate.	Prezentarea unui portofoliu realizat pe parcursul semestrului.	20 %
	Flexibilitatea în abordarea exercițiilor tematice propuse, care reflectă o bună cunoaștere a informațiilor dar și capacitatea de valorificare a lor în varii moduri.		
9.6 Standard minim de promovare			
Cunoașterea sumară a conținutului Vechiului Testament, cu accent pe Pentateuh, și a noțiunilor de revelație, inspirația Sfintei Scripturi, canonul Sfintei Scripturi, a elementelor de critică textuală (metoda istorico-critică), a temelor teologice principale.			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

Nu se aplică

Data completării:
20.09.2026

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament:
20.07.2026

Semnătura directorului de departament

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

⁶ Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".